

E D I T U R A S C R I P T U M ®

ŞAPTE FEMEI

De același autor,
la Editura Scriptum au mai apărut:

Bonhoeffer
Șapte femei

Aprecieri pentru această carte

„Este ceva rar ca un bărbat să reușească să creioneze portretul unor femei într-un mod atât de viu. Eric Metaxas dovedește că este un bărbat deosebit cu noua sa carte *Șapte femei*.“

— KATHIE LEE GIFFORD, gazda multipremiată a emisiunii *Today*

„Eric Metaxas oferă o perspectivă proaspătă asupra feminității, în timp ce stabilește un standard după care să ne evaluăm. Credința încercată prin foc, curajul de a abandona confortul personal, îndrăzneala de a-ți asuma mari riscuri, compasiunea care îndeamnă la sacrificiu de dragul altora, convingeri după care să trăiești... și pentru care să mori... sunt numai câteva dintre trăsăturile comune ale cărții *Șapte femei*. Deși personal nu ating acest standard, cartea mă face să fiu mândră să declar că sunt o femeie creștină.“

— ANNE GRAHAM LOTZ, autoare și vorbitoare
(www.annegrahamlotz.org)

„Unii autori ne oferă cuvinte pe care le citim cu plăcere. Alții oferă un conținut care este bun și necesar. Eric Metaxas ne oferă darul rar al ambelor calități în același timp. Dacă suntem înclinați să cădem în mândrie sau descurajare, Eric ne cheamă într-un mod irezistibil la speranță și inspirație. Dacă ele au izbutit în vremuri ca acelea, noi de ce n-am putea să reușim acum! Iată-mă, trimite-mă! Avem nevoie să fim inspirați – *să ni se insuflă viață*. Avem nevoie ca suflarea lui Dumnezeu să ne pună pânzele în mișcare în vremea noastră. În cartea *Șapte femei*, briza aceasta cunoscută bate din nou.“

— TWILA PARIS, cântăreață, compozitoare și autoare

„Scriind despre aceste femei extraordinare, Eric Metaxas le onorează pe toate femeile. Când am terminat de citit cartea *Șapte femei* m-am simțit binecuvântată și încurajată pentru simplul fapt că sunt femeie. Realizările acestor femei – de-a lungul timpului și împrejurărilor – au influențat într-un mod profund lumea așa cum o știm azi. Poveștile lor vor educa, încuraja și inspira pe fiecare cititor. Aceasta s-ar putea să fie cea mai bună carte pe care o vei citi anul acesta.“

— KAREN SWALLOW PRIOR, autoarea cărții *Booked: literature in the Soul of Me* [Rezervat: literatura în sufletul meu] și *Fierce Convictions – The Extraordinary Life of Hannah More: Poet, Reformer, Abolitionist* [Convingeri ferme – Viața extraordinară a lui Hannah More: poetă, reformatoare, aboliționistă]

„*Șapte femei* este cartea lui Eric Metaxas care dovedește că acest autor este un biograf de excepție, care scrie în stilul său inconfundabil în redarea excelenței morale, despre viețile a șapte femei remarcabile. Odată ce ai citit cartea, a) vei înțelege ce face ca măreția feminină și masculină să se asemene – cu atât mai mult într-o vreme în care bărbații și femeile sunt considerați egali – dar și să difere, în același timp; b) te vei întreba cum de nu ai aflat până acum despre aceste femei și c) vei spera ca Eric Metaxas să scrie alte biografii ale altor șapte femei. Atât de bună este cartea *Șapte femei*.”

— DENNIS PRAGER, gazdă a unei emisiuni radio și autor de editoriale, autor multipremiat *New York Times*

„Să spui că Eric Metaxas reprezintă o inspirație ar fi o subestimare. Nu întâlnesc foarte des o carte care să lase o impresie atât de profundă asupra mea precum *Șapte femei*. Talentul lui Eric de a capta atenția cititorilor prin intermediul vieților acestor șapte femei nu numai că te va revigora, dar va aprinde și un foc în tine ca să știi că noi, ca ființe umane, avem puterea de a influența lumea într-un mod profund.”

— APRIL HERNANDEZ CASTILLO, actriță de film și televiziune, vorbitoare

„Religia otrăvește totul – cu excepția, se pare, a faptului că nenumărați oameni au fost impresionați de viețile acestor șapte femei remarcabile. Vei fi extrem de surprins în timp ce vei citi aceste portrete ale curajului, fiecare inspirat de o viziune personală dată de Dumnezeu și o îmbrățișare fermă a sacrificiului de sine. Cartea frumos scrisă a lui Metaxas răspunde la întrebarea: Cum poți schimba lumea? Răspunsul: Găsește șapte femei, lasă-le să umble și uită-te cum Satan tremură în prezența lor.”

— OWEN STRACHAN, autor, *The Colson Way* [Calea lui Colson]

„Cartea *Șapte femei*, scrisă de Eric Metaxas, reprezintă încurajarea și inspirația de a persevera în calitate de femeie care încearcă să aibă un impact în cultura noastră. Femeile alese de Eric mi-au dat mai multă energie decât o băutură cu proteine. Va trebui să dau celor patru fiice ale mele cartea aceasta să o citească.”

— CAROLYN COPELAND, producătoare *Broadway, Amazing Grace: The Musical* [Mărețul Har: Musical]

„Eric Metaxas scrie cartea *Șapte femei* cu o dragoste plină de afecțiune frățească – atât în admirația, cât și în recunoștința sa față de femeile pe care le prezintă – și cu provocarea adresată bărbaților să nu treacă cu vederea această carte și cu îndemnul lansat culturii contemporane de a-și reevalua perspectiva asupra

măreției feminine. După cum ne-a obișnuit, Metaxas reintroduce niște concepte fundamentale pierdute și ne îndeamnă insistent să ne trăim viețile în lumina lor.“

— KATHRYN JEAN LOPEZ, membră onorifică a National Review Institute

„Eram unul dintre aceia care sperau că Eric va scrie *Șapte femei* pentru că știam că avea să fie o carte pe care să o dau de citit fetelor mele. Chiar așa și este. Eric elogiază aceste femei nu numai în calitate de persoane remarcabile care s-au întâmplat să fie femei, ci și ca persoane remarcabile datorită faptului că erau femei. Abia aștept să citesc această carte împreună cu fiicele mele.“

— JOHN STANESTREET, vorbitor, Colson Center for Christian Worldview
[Centrul Colson pentru Perspective Creștine]

„Ce idee binevenită de a scrie o carte despre femei care și-au îndeplinit cu succes măreața și nobila lor misiune în căsnicie, familie și în lume. Eric Metaxas răspunde unei chemări urgente: trezirea femeilor care au căzut în capcana feminismului – un ucigaș al cavalerismului – să ne trezim și să-I mulțumim lui Dumnezeu pentru că suntem privilegiate să fim și noi femei, întocmai ca mama lui Cristos.“

— DAME ALICE VON HILDEBRAND, teolog și filozof catolic, și profesoară emerită la Hunter College

„Iată un biograf care oferă o atenție plină de prospețime și de îndrăzneală calităților morale și spirituale ale marilor lideri. În aceste relatări scrise cu dibăcie, Eric Metaxas ne amintește de ce fiecare dintre aceste femei de neuitat au prezentat o provocare atât de puternică spiritului vremii lor, de ce fiecare reprezintă un profil unic al curajului. Un studiu atent al vieților și misiunii lor este o briză de aer proaspăt în contextul crizei liderilor care ne asaltează în prezent.“

— JOSEPH LACONTE, profesor la King's College și autor al *A Hobbit, a Wardrobe and a Great War* [Un hobbit, un șifonier și un mare război]

„Metaxas readuce aceste femei la viață. Mi-aș dori să le pot invita pe toate într-o cameră și să le pun un milion de întrebări... Până atunci, însă, când vom avea acea întâlnire de grup, această carte este cel mai bun lucru pe care îl poți citi.“

— JOY EGGERICHS, directoare *Love and Respect Now*
[Dragoste și respect acum]

„Noua carte a lui Eric Metaxas *Șapte femei* demonstrează, încă o dată, talentul incredibil de povestitor al lui Eric. În decursul a numai un paragraf sau două, el îl atrage cu măiestrie pe cititor într-o relatare care este deopotrivă informativă, istorică, observațională și chiar fantezistă.“

— MARYBETH HICKS, autoare, vorbitoare și autoare de editoriale

„Metaxas a dat din nou lovitura, aducând o perspectivă nouă asupra acestor femei care au trăit cu câteva secole în urmă! Atât bărbații, cât și femeile, vor avea ce învăța citind despre luptele care le-au făcut pe aceste femei să fie mărețe, momentele de cotitură din viața lor care le-au format caracterul și măreția care izvorăște dintr-o credință simplă și adâncă.“

— CHUCK ROBERTS, pastor Peachtree Presbyterian Church

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

METAXAS, ERIC

Șapte femei / Eric Metaxas. - Oradea: Scriptum, 2019

ISBN 978-606-031-033-4

929

2

FEMEI

ȘI SECRETUL
MĂREȚIEI LOR

Corrie ten Boom
Suzanna Wesley
Măica Tereza
Ioana d'Arc

Rosa Parks
Hannah More
Maria Skłodowska

ERIC METAXAS

Editura Scriptum®
Oradea

Originally published in U.S.A. under the title
Seven Women

© 2015, by Eric Metaxas

Published by arrangement with Thomas Nelson,
a division of HarperCollins Christian Publishing, Inc.

Ediția în limba română, publicată cu permisiune, sub titlul:
Șapte femei
de Eric Metaxas

© 2019 Editura Scriptum®

str. Lăpușului nr. 28, 410264 Oradea - Bihor
Tel./Fax/Robot: 0359-412.765, Tel./Robot: 0259-457.428
E-mail: scriptum@scriptum.ro
Pagina web: WWW.SCRIPTUM.RO

Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediții în limba română.
Prima ediție în limba română.

Cu excepția situațiilor când se specifică altfel, citatele biblice folosite sunt preluate din traduceri VDCC – Versiunea Dumitru Cornilescu corectată. Alte traduceri ale Bibliei: NTR – Noua Traducere în Limba Română.

*Orice reproducere sau selecție de texte din această carte
este permisă doar cu aprobarea în scris a Editurii Scriptum, Oradea.*

ISBN 978-606-031-033-4

Tiparul executat în U. E.

PENTRU SUSANNE

Cuprins

<i>Despre autor</i>	13
<i>Mulțumiri</i>	15
<i>Introducere</i>	17
1. Ioana d'Arc	27
2. Susanna Wesley	59
3. Hannah More	89
4. Sfânta Maria din Paris	119
5. Corrie ten Boom	147
6. Rosa Parks	177
7. Maica Tereza	205

Despre autor

Eric Metaxas este autorul multipremiat al New York Times, pentru cărțile sale *Miracles*, *Bonhoeffer*, *Seven Men*, *Amazing Grace* și peste treizeci de alte cărți. El este gazda emisiunii *Eric Metaxas Show*, un program radio național care se difuzează în mai bine de 120 de orașe din țară. ABC News l-a numit pe Metaxas „un ambasador fotogenic și inteligent al credinței“. El a fost vorbitorul principal la Micul Dejun cu Rugăciune din 2012 în Washington, DC, și în fiecare an se adresează în conferințe și prelegeri la zeci de mii de ascultători din Statele Unite și din străinătate. În prezent, activează ca lector la King's College în New York City, unde trăiește împreună cu soția și fiica lui.

Mulțumiri

În primul rând, sunt recunoscător tuturor femeilor care, după ce au citit cartea mea *Seven Men* [Șapte bărbați], m-au încurajat să scriu această lucrare. Și sunt profund recunoscător tuturor aceluia care m-au ajutat să o scriu. Sunt deosebit de recunoscător prietenei mele Anne Morse pentru că m-a ajutat să mă documentez pentru mai multe capitole ale cărții și pentru că m-a ajutat să scriu manuscrisele aceluia capitole. Mulțumesc și lui Karen Swallow Prior pentru că a scris *Fierce Convictions* [Convingeri ferme], fără de care cunoștințele mele cu privire la Hannah More nu ar fi ajuns la acest nivel. În sfârșit, sunt recunoscător lui Joel Miller pentru că m-a încurajat să scriu această carte pentru editura Thomas Nelson și pentru că m-a informat cu privire la existența extraordinarei Maria Skobțova, fără de care această carte ar fi inclus probabil un capitol despre cine știe cine.

Soli Deo Gloria.

Introducere

Înainte de a scrie această carte, am scris două biografii lungi, una despre Dietrich Bonhoeffer¹ și alta despre William Wilberforce². Am fost copleșit de reacția cititorilor. Mi-am dat seama că viețile acestor bărbați avuseseră un impact puternic și inspiraseră pe mulți oameni. Dar, deși cunoșteam povestea de viață a multe alte figuri extraordinare și inspiratoare, nu mi-am mai propus să mai scriu biografii lungi. Dar apoi mi-am dat seama că puteam scrie biografii mai scurte – așa că am scris *Seven Men*³. Cartea aceasta a fost de

¹ Eric Metaxas, *Bonhoeffer: Pastor, Martyr, Prophet, Spy*, Nashville, Thomas Nelson, 2010 [*Bonhoeffer: Pastor, martir, profet, spion*, Editura Scriptum, 2016].

² Eric Metaxas, *Amazing Grace: William Wilberforce and the Heroic Campaign to End Slavery* [Mărețul har: William Wilberforce și campania lui eroică de a pune capăt sclaviei], New York, Harper San Francisco, 2007.

³ Eric Metaxas, *Seven Men and the Secret to Their Greatness* [Șapte bărbați și secretul măreției lor], Nashville, Thomas Nelson, 2013.

ȘAPTE FEMEI

asemenea primită de public mult peste așteptările mele, ceea ce mi-a confirmat o dată în plus că există o mare foame după eroi în cultura noastră.

M-am tot gândit dacă să scriu sau nu o carte cu biografiile a șapte femei, cei din jurul meu m-au tot rugat să fac lucrul acesta și, luând în calcul îndemnul și impulsul lor, m-am decis să scriu. Le-am admirat dintotdeauna pe femeile din această carte și mi-am dat seama că mulți oameni nu le cunoșteau poveștile. Ca să ne înțelegem, nici în cartea *Seven Men*, nici în această carte, lista celor șapte persoane nu este nici pe departe una exhaustivă. Există mulți alți bărbați și femei care au avut un impact deosebit și pe care i-aș fi inclus. Pentru fiecare carte am ales pur și simplu șapte persoane ale căror povești sunt cele mai convingătoare și inspiratoare – și nu există nicio îndoială că poveștile celor șapte femei mărețe din această carte sunt profund inspiratoare, și nu numai pentru femei. Sper că bărbații vor citi aceste biografii și nu-și vor refuza privilegiul de a cunoaște aceste vieți cu adevărat extraordinare. Pentru bărbații a căror perspectivă asupra femeilor a fost distorsionată de către curentele culturii contemporane, viața acestor femei va fi ceva nou, inspirator și încurajator.

Dar pe cine să aleg? mi-am pus întrebarea. I-am rugat pe prietenii mei să-mi dea sugestii. În acest proces decizional, am descoperit o presupunere referitoare la măreția feminină, deloc surprinzătoare, dar care merită să fie menționată aici. Mulți oameni au sugerat femei care au fost capabile să facă ceva ce doar bărbații reușiseră acel lucru înaintea lor. Mi s-a sugerat Amelia Earhart – prima femeie care a zburat deasupra Atlanticului în 1932; Sally Ride – prima femeie din America care a ajuns în spațiu. Nimeni nu a amintit-o pe Shirley „Cha Cha“ Muldowney – prima femeie campioană la cursele de automobile, dar sunt sigur că ar fi fost pomenită până la urmă. Dar ceea ce realizaseră aceste femei nu exemplifica acel gen de măreție la care mă gândeam eu – nici pentru bărbați, nici pentru femei. Dacă m-aș fi gândit la așa ceva, atunci i-aș fi înlocuit pe Wilberforce și pe Bonhoeffer din cartea *Seven Men* cu John Glenn și Charles Lindbergh și poate că l-aș fi înlocuit pe Papa Ioan Paul al II-lea cu Don „Big Daddy“ Garlits sau chiar cu Don „The Snake“ Prudhomme, doi dintre cei mai mari campioni de curse din istorie.

Introducere

Ceea ce mi s-a părut nepotrivit în legătură cu aceste sugestii era ideea că femeile ar trebui cumva să fie comparate cu bărbații. Dar părea greșit să le privesc pe femeile remarcabile în felul acesta. Bărbații remarcabili din cartea *Seven Men* nu au fost comparați cu femeile, deci de ce femeile din cartea *Șapte femei* să fie comparate cu bărbații? M-am întrebat ce stă la baza acestui mod de gândire, de ce femeile ar trebui să fie portretizate în comparație cu bărbații? Sau de ce bărbații și femeile ar trebui să fie comparați între ei?

Două atitudini legate una de cealaltă păreau să fie în joc. În primul rând, unele dintre rolurile bărbaților și ale femeilor pot fi interschimbabile, adică ceea ce face unul ar trebui să facă și celălalt. În al doilea rând, femeile sunt într-un soi de competiție cu bărbații și, pentru ca femeile să progreseze, ele trebuie să concureze cu bărbații. Această gândire dorește să pună bărbații și femeile pe picior de egalitate, dar, de fapt, îi împing unii împotriva celorlalți într-un soi de competiție fără niciun rezultat în care ei se sfășie reciproc.

Când mă gândesc la femeile pe care le-am ales, îmi dau seama că cele mai multe dintre ele au fost remarcabile tocmai din motive care derivă din faptul că erau femei, nu în ciuda acestui fapt, și ceea ce le-a făcut remarcabile nu are nimic de-a face cu comparația cu bărbații. Cu alte cuvinte, realizările lor nu sunt unisex, ci sunt înrădăcinate în identitatea lor feminină. Toate au existat și s-au făcut remarcate în calitate de femei și se deosebesc destul de mult de orice s-ar asemăna cu genul de gândire pe care l-am întâlnit.

Prima femeie pe care am ales-o, Ioana d'Arc, este un bun exemplu. Câteodată ea este considerată o femeie remarcabilă datorită faptului că a făcut ceea ce făceau bărbații – ea a îmbrăcat armură și a devenit soldat – dar realitatea e cu totul alta. Ioana d'Arc nu a fost vreo amazoană feroce. Nici pe departe. Nici măcar nu avea ceva „bărbătesc“ în personalitatea ei. Dimpotrivă, tocmai tinerețea ei, inocența, puritatea și neprihănirea ei i-au oferit posibilitatea să facă ceea ce a făcut. De-abia ieșită din adolescență, ea a fost profund afectată de suferințele pe care le-a văzut în bătăliile din jurul ei și nu s-a desensibilizat în fața carnagiului și ororilor războiului, așa cum o făcea un soldat în mod normal. Tocmai vulnerabilitatea și virtutea ei feminine i-au uimit și i-au inspirat pe soldații căliți în luptă într-un

ȘAPTE FEMEI

mod în care niciun bărbat nu ar fi reușit să o facă. Tocmai datorită acestor calități ale ei, bărbații din armată au fost uimiți de ea și au respectat-o. Deși spiritul ei a fost la fel de mare ca al oricărui om care a trăit vreodată, ea însăși nu era nici mare, nici puternică. Cu alte cuvinte, nu ar putea exista niciodată o versiune masculină a Ioanei d'Arc. Simpla idee pare un oximoron ridicol.

În mod similar, Rosa Parks a fost aleasă în mod special să facă ce a făcut datorită faptului că era femeie. Cei care doreau să transforme arestul ei într-un caz federal știau că trebuie să aibă persoana potrivită și că aceasta trebuie să fie o femeie. Demnitatea ei de femeie era vitală în acest caz, deci nu avea cum să existe vreodată un bărbat Rosa Parks. Este evident că Susanna Wesley – care a născut nouăsprezece copii și i-a crescut pe cei zece care au supraviețuit – nu putea să fie bărbat, iar sfânta Maria din Paris voia să fie mama tuturor celor pe care îi întâlnea și avea un aer matern.

Hannah More a fost considerată un model de feminitate de către cei care o cunoșteau și, datorită acestui lucru, ea a fost în mod deosebit prețuită și respectată de către mulți bărbați pe care îi considera prieteni. Ea nu semăna deloc cu prietenii ei bărbați, așa că influența culturală pe care a exercitat-o nu a fost rezultatul faptului că era „una de-a lor“. Dimpotrivă. Corrie Ten Boom emană o căldură feminină inconfundabilă, și cine poate tăgădui faptul că feminitatea Maicii Tereza a fost cea care a uimit, i-a dezarmat și i-a fermecat pe cei cu care a avut de-a face? Ne putem imagina un bărbat care să se fi descurcat la fel de bine în locul ei?

Așa că viața acestor femei remarcabile ne arată faptul că bărbații și femeile nu sunt interschimbabili. Există lucruri pe care bărbații pot și ar trebui să le facă și pe care femeile nu le pot face, și există lucruri pe care femeile pot și ar trebui să le facă și pe care bărbații nu le pot face. Deci comparația sexelor este ceva precum comparația merelor cu portocalele, cu excepția faptului că merele și portocalele au mult mai multe în comun decât bărbații și femeile. Merele și portocalele pot exista independent unele de celelalte, dar bărbații și femeile nu. Bărbații și femeile au fost special creați pentru a fi diferiți. Într-adevăr, suntem special creați pentru a ne completa unul pe celălalt, ca două jumătăți diferite ale aceluiași întreg, și acel întreg reflectă slava